

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku H. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o zwrot nienależnie pobranego świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 czerwca 2013 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 27 września 2012 r.,

odrzuca zażalenie w części dotyczącej pkt II zaskarżonego postanowienia i oddala zażalenie w pozostałej części.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 26 stycznia 2012 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił częściowo wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 12 sierpnia 2012 r. i zwolnił H. P. z obowiązku zwrotu świadczenia emerytalnego za okres od 1 marca 2008 r. do 30 kwietnia 2008 r., a w pozostałej części apelację wnioskodawcy oddalił.

Na rozprawę apelacyjną nie stawiał się pełnomocnik wnioskodawcy pomimo dwukrotnego awizowania zawiadomienia o terminie rozprawy (wysłanego na adres jego kancelarii adwokackiej).

W dniu 4 czerwca 2012 r. pełnomocnik wnioskodawcy złożył wniosek o doręczenie mu orzeczenia Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem oraz wniosek o przywrócenie terminu do dokonania tej czynności.

W uzasadnieniu wniosku wskazał, że w okresie, w którym zawiadomienie było doręczane, osobą odpowiedzialną za odbieranie przesyłek była aplikantka adwokacka, która zawiadomienia z nieznanymi mu przyczynami nie odebrała. W związku z tym pełnomocnik nie wiedział ani o terminie rozprawy, ani o treści rozstrzygnięcia. O treści wyroku Sądu Apelacyjnego dowiedział się 29 maja 2012 r.

Postanowieniem z 27 września 2012 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek o sporządzenie i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem (pkt I) oraz oddalił wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem (pkt II).

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że przepis art. 168 § 1 k.p.c. stanowi, iż sąd może uwzględnić wniosek strony o przywrócenie uchybionego terminu do dokonania czynności procesowej jedynie wtedy, gdy zostanie uprawdopodobnione, że uchybienie to nastąpiło bez winy strony. Rzeczą pełnomocnika jest takie zorganizowanie obsługi prawnej kancelarii, by ta funkcjonowała w sposób niezakłócony. Zaniedbania pracowników kancelarii oraz osób, którymi posługuje się pełnomocnik, obciążają jego samego, a zatem nie uwalniają strony od winy w niezachowaniu terminu. Dlatego też uchybienie terminowi do złożenia wniosku o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem było przez pełnomocnika zawinione.

Pełnomocnik wnioskodawcy wniósł zażalenie na to postanowienie, zaskarżając je w całości i zarzucił rażące naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., polegające na przyjęciu, że brak możliwości zapoznania się z zawiadomieniem o rozprawie, wynikający z nieodebrania korespondencji przez aplikantkę odpowiedzialną za jej odbiór, nie uzasadnia wniosku o braku winy w uchybieniu tego terminu, pomimo że faktycznie pełnomocnik wnioskodawcy nie został zawiadomiony o terminie rozprawy przed Sądem Apelacyjnym, wskutek czego nie tylko nie miał możliwości reprezentowania wnioskodawcy przed Sądem na rozprawie, ale także został pozbawiony możliwości złożenia w imieniu wnioskodawcy wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem.

W uzasadnieniu wskazano, że nieodebranie zawiadomienia przez aplikantkę miało charakter incydentalny. Nigdy wcześniej nie dochodziło do zaniedbań, a pracownicy kancelarii dokładali należytej staranności do wykonywanych przez siebie czynności.

Podniesiono nadto, że niemożliwość dochodzenia swoich praw przez stronę nie może być uzasadniana nedoręczeniem pełnomocnikowi zawiadomienia o terminie rozprawy.

Wyjaśniono także, że brak zainteresowania, czy termin rozprawy został już wyznaczony, należy tłumaczyć tym, że czas oczekiwania na to wyznaczenie jest bardzo długi, zatem pełnomocnik wnioskodawcy nie widział niczego niepokojącego w tym, że do maja 2012 r. nie doręczono mu zawiadomienia o rozprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające wniosek strony o doręczenie wyroku z uzasadnieniem w celu wniesienia skargi kasacyjnej jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c. Jeżeli zapadło ono w sprawie, w której przysługuje skarga kasacyjna, może być przedmiotem zażalenia do Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2003 r., II UZ 36/03, OSNP 2004 r. nr 10, poz. 178 oraz z dnia 4 kwietnia 2003 r., I PZ 10/03, OSNP - wkł. z 2003 r. nr 17, poz. 6). Cechy zaskarżalności środkiem odwoławczym nie ma natomiast postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem. Postanowienie takie nie kończy postępowania w sprawie. Sytuuje się ono w kategorii postanowień, o których mowa w art. 380 k.p.c., co oznacza, iż można na podstawie tego przepisu, na wniosek strony, rozpatrując zażalenie na postanowienie o odrzuceniu wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem, rozpoznać także, mające wpływ na jego wydanie, postanowienie oddalające wniosek o przywróceniu terminu do dokonania tej czynności procesowej (por. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001 nr 1, poz. 1 i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001 nr 2, poz. 22 oraz postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1999 r., I CKN 367/99, OSNC 2000 nr 3, poz. 48, z dnia 1 marca 2001 r., I PKN 492/99, LEX nr 528158; z dnia 15 grudnia 2005 r., I UZ 32/05, OSNP 2006 nr 17-18, poz. 284; z dnia 19 lipca 2007 r., I UZ 15/07, LEX nr 911104 i z dnia 7 kwietnia 2011 r., IV CZ 2/11, LEX nr 785889). Oznacza to, że na wniosek strony (zgłoszony w zażaleniu) postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem może być skutecznie zwalczane w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem w celu wniesienia skargi kasacyjnej. Inaczej rzecz ujmując, badanie na podstawie art. 380 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. prawidłowości orzeczenia, które nie podlega zaskarżeniu w drodze zażalenia, jest dopuszczalne, jednak warunkiem takiej kontroli niezaskarżalnego postanowienia, które miało wpływ na wynik sprawy, jest zamieszczenie stosownego wniosku w środku odwoławczym skierowanym przeciwko postanowieniu podlegającemu zaskarżeniu zażaleniem. Gdy w sprawie występuje profesjonalny pełnomocnik wniosek taki powinien być jednoznacznie sformułowany, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom przez niego wnoszonym treści wprost w nich niewyrażonych (por. między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2008 r., II CZ 54/08, LEX nr 447663; z dnia 28 października 2009 r., II PZ 17/09, LEX nr 559946; z dnia 23 listopada 2011 r., IV CZ 99/11, LEX nr 1102548; z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 16/12, LEX nr 1232811; z dnia 12 lipca 2012 r., I CZ 76/12, LEX nr 1228772).

Wnioskodawca, reprezentowany przez adwokata, w zażaleniu nie zgłosił stosownego wniosku, co uniemożliwiło przeprowadzenie kontroli prawidłowości rozstrzygnięcia dotyczącego wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia wyroku. Z konstrukcji sporządzonego zażalenia jednoznacznie wynika, że tym środkiem zaskarżenia zostało objęte postanowienie Sądu drugiej instancji w całości, a więc nie tylko w zakresie odrzucającym wniosek o sporządzenie i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem, ale i w części oddalającej wniosek o przywrócenie terminu.

Ze wskazanych wyżej względów zażalenie na postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem (pkt II postanowienia) - jako niedopuszczalne –

podlegało odrzuceniu na podstawie art. 394¹ § 2 i 3 w związku z art. 398²¹ i art. 373 k.p.c. Natomiast oddalenie zażalenia w pozostałej części w myśl art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. wynika z braku podstaw do skontrolowania przez Sąd Najwyższy kwestii związanej z wnioskiem o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej.